

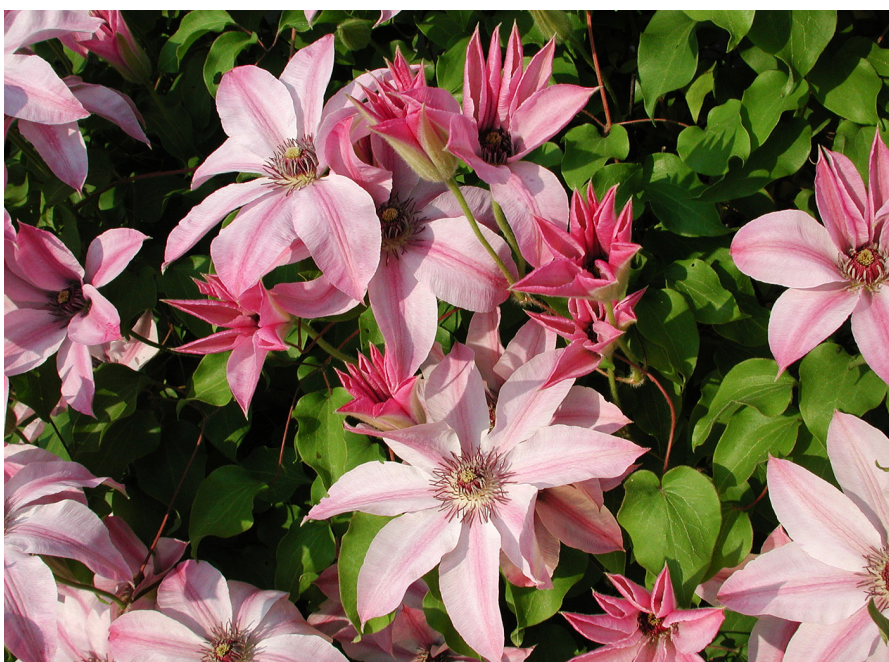
Bevarande och introduktion av härdiga klematissorter

KIMMO RUMPUNEN

Klematisproducenter inom E-planta ekonomisk förening har under 10 år samverkat med SLU Balsgård och Elitplantstationen för att bevara och introducera härdiga klematissorter med definierade egenskaper. Detta faktablad sammanfattar det arbete som genomförts vilket resulterat i att många klematissorter med unika egenskaper nu börjat marknadsföras.

Urval och introduktion av friska och härdiga klematis

Under 1990-talet etablerades successivt en klematissamling på Balsgård bestående av arter, sorter och selektioner som samlats och utvecklats av klematisförädlaren Magnus Johnson, Södertälje. SLU Balsgård och Elitplantstationen har alltsedan dess samverkat med Magnus Johnsons Plantskola AB och E-planta vid marknadsföring av utvalda klematissorter inom ramen för E-plantsystemet. E-märkta svenska atragene-klematis som tagits fram, namngivits eller introducerats av Magnus Johnson är t.ex. 'Albina Plena', 'Georg', 'Riga', 'Tage Lundell' (selektad av T. Lundell) och 'Violet Purple' samt viticella-klematis 'Carmencita', 'Mrs T. Lundell' (selektad av K. Cedergren) och 'Södertälje'. Samtliga klematissorter är utvalda

'Anna' – tidig storblommig klematis

för att ha stort prydnads- och odlingsvärde. Tanken har varit att de ska utgöra ett förstahandsval, ett basmaterial, vid plantering av härdiga klematis.

Bevarande, utvärdering och marknadsföring

År 2000 inleddes ett nytt samarbete mellan SLU Balsgård och dåvarande Sveplants E-grupp ekonomisk förening (nu E-planta) för ett långsiktigt utvecklingsprojekt kring klematis. Projektiden sattes till 10 år. Projektet hade som mål att dels utvärdera och introducera

fler sorter ur Magnus Johnsons klematissamling och dels under denna tid säkerställa bevarandet av sortsamlingen genom kontinuerlig förnyring och skötsel. Ur detta samarbete har nu flera sorter börjat marknadsföras av svenska plantskolor, t.ex. storblommiga tidiga klematis som 'Anna' och SUNNA samt småblommiga atragene-klematis som 'Clochette Pride', 'Chilli', FLORALIA och PINK PERFUME. Nedan följer en kort beskrivning av dessa sorter.

SUNNA® ('BCL721') – tidig storblommig klematis

'Clochette Pride' E – atragene-klematis

FLORALIA® – atragene-klematis

PINK PERFUME® – atragene-klematis

'Anna'

– tidig storblommig klematis

'Anna' selekterades ursprungligen av Magnus Johnson bland fröplantor av *C. 'Moonlight'*. Blommorna kan bli riktigt stora, 12–19 cm i diameter, är rosa och slår ut i juni/juli. Sorten blommar mycket rikligt, är frisk och växtvillig, och kan bli 2–3 meter hög. Kan odlas i zon I–III.

SUNNA® ('BCL721')

– tidig storblommig klematis

Plantan togs först tillvara av

Magnus Johnson bland fröplantor uppdragna från frö av *C. patens* som erhållits från Beijings botaniska trädgård. SUNNA® är en mycket tidig och rikligt blommande klematis som slår ut i juni. Blommorna är vid utsprung först blekgula och blir därefter helt vita, 12–15 cm i diameter. Sorten har mycket friska och blanka blad, och får dessutom vackra bronsfärgade fröställningar. Plantan blir omkring 3 meter hög och utvecklar med åren tämligen grova lianer. Sorten har dock som småplanta relativt klena skott och

kan då angripas av svamp vilket är ett problem vid kommersiell förökning. Kan odlas i zon I–III.

'Clochette Pride' E

– atragene-klematis

'Clochette Pride' (f.d. 'Campanulina Plena') selekterades ursprungligen av Magnus Johnson. Blommorna är djupt blåviolettera, tätt fyllda, ca 8 cm vida och slår ut sent i maj eller början av juni. Sorten återblommar i viss utsträckning under hela sommaren vilket är en intressant egenskap som inte finns

hos särskilt många sorter i denna grupp av klematis vilket också bidragit till att motivera dess E-märkning. Detta är en medelstarkt växande lian som blir ca 3 meter hög för odling i zon I–IV.

'Chili' – atragene-klematis

'Chili' är utvald därför att sorten avviker från de flesta andra småblommiga klematis genom dess utsökt vackra, ljusblå, 'mini'-blommor, 3–5 cm vida, som i riklig mängd slår ut i början av maj. Sorten selekterades ursprungligen av Magnus Johnson bland fröplantor efter frö insamlat av H. Smith 1921 i provinsen Hebei (=Chili), Kina. En växtvillig lian som med tiden når omkring 2–4 meters höjd och kan odlas i zon I–IV.

FLORALIA® – atragene-klematis

FLORALIA® ('Floral Feast' f.d. 'Floralia') selekterades ursprungligen av Magnus Johnson och är utvald p.g.a. dess ymniga blomning med nickande, öppet klockformiga, fyllda, 6–8 cm vida blommor. Blommorna är purpurviolettera, med mörkare färg på utsidan än insidan. Det är en frisk planta och starkväxande lian som efter några år blir ca 3–5 meter hög. Kan odlas i zon I–III.

PINK PERFUME®

– atragene-klematis

PINK PERFUME® ('Pink Perfume') selekterades ursprungligen av Magnus Johnson och har en komplex bakgrund (*C. (fauriei* x *sibirica*) x *koreana*). Blommorna blir omkring 8 cm vida, är öppet klockformiga och fyllda. De är

'Chili' – atragene-klematis

Tabell 1. Magnus Johnsons klematissorter inom atragene-gruppen som bevarats på Balsgård.

Sort	Sort forts.
Atragene-gruppen	
'Aconite Pride' (fd 'Aconitina Plena')	'Livius'
'Albiflora'	'Longecaudata'
'Albina Plena'	'Lucilius'
'Amethyst Beauty' (fd 'Ametistina')	'Lucretius'
'Anders'	'Mount Chiri White' (fd 'Albida')
'Apulejus'	'Odorata'
'Astral Beauty' (fd 'Asterina')	'Ovidius'
'Astral Pride' (fd 'Asterina Plena')	'Pansy'
'Ballerina in Blue' (fd 'Eximia')	'Pansy Plena'
'Blue Tapers' (fd 'Cyanea')	'Petronius'
'Blushing Ballerina' (fd 'Albrosea')	'Petunia Purple'
'Brunette' (fd 'Catullus')	'Pink Perfume'
'C. G. Dahl'	'Plinius'
'Carmen Rose'	'Plum Beauty' (fd 'Pruinina')
'Cato'	'Pointy'
'Celesta'	'Polished Ruby' (fd 'Rubina')
'Celestina'	'Propertius'
'Chastity'	'Red Beetroot Beauty' (fd 'Betina')
'Chili'	'Riga'
'Cicero'	'Rodomax'
'Citra' (fd 'Claudius')	'Rosy Pagoda'
'Clochette Pride' (fd 'Campanulina Plena')	'Royal Beauty' (fd 'Royal Purple')
'Cobalt Beauty' (fd 'Koboltina')	'Salmon Blush' (fd 'Salmonea')
'Columella'	'Sapphire Pride' (fd 'Hyacinthina Plena')
'Cœrulea Linacea'	'Seneca'
'Elegantissima'	'Sialia'
'Fabius'	'Spectrum'
'Floral Feast' (fd 'Floralia')	'Svetonius'
'Gansu'	'Tage Lundell'
'Gentian'	'Terentius'
'Georg'	'Tibullus' (fd 'Tacitus')
'Helsingborg'	'Vergilius'
'Horatius'	'Violacea Delphini'
'Jan Lindmark'	'Violet Purple'
'Juvenalis'	'Violet Shades' (fd 'Violacina Bicolor')
'Koboltina Plena'	'White Beauty' (fd 'Albina')
'Lilac Beauty' (fd 'Lilacina')	'White Tokyo'

Tabell 2. Magnus Johnsons klematissorter inom storblommiga gruppen (tidiga och sena sorter), viticella-gruppen, integrifolia-gruppen och tubulosagruppen som bevarats på Balsgård.

Sort	Sort forts.
Storblommiga gruppen	
'Andrew'	'Mauve Star' (fd 'Malva')
'Anna'	'Moonlight'
'Benedictus'	'Neodynamia'
'Cassiopeia'	'Neodynamia's Son'
'Göran'	'Patensella'
'Imperial'	'Phloxy'
'Inez'	'Phoenix'
'Ivan Olsson'	'Rupplieux'
'Lord Peter'	'Solweig'
'Matilda'	'Torleif'
Viticella-gruppen	
'Carmencita'	'Södertälje'
Integrifolia-gruppen	
'Cylindrica Nana'	'Rosea'
Tubulosa-gruppen	
'Chance'	

djupt rödvioletta och har en tydlig doft av parfym vilket skiljer sorten från de flesta andra inom gruppen. Det är en medelstarkt växande lian som blir omkring 3 meter hög. Kan odlas i zon I–III.

Många klematissorter har bevarats på Balsgård

Magnus Johnson selekterade och namngav ett stort antal klematissorter varav majoriteten bevarats på Balsgård. De aktuella sorterna redovisas i tabell 1 och 2. Därut-

över har icke namngivna selektioner av Magnus Johnson samt ett stort antal sorter som tagits fram av klematissörädlare i andra länder också bevarats. Bevarandet har skett dels i permanenta markbäddar, bland annat i en fristående spalje, och dels i krukor i kallväxthus samt i frostfria växthus. Detta för att säkerställa övervintringen för de mest känsliga sorterna. Av varje sort har fem plantor bevarats och förnygrats samt förökats efter behov. Att bevara klematis är både

tids- och kostnadskrävande.

Osäker framtid

Framtiden när det gäller Magnus Johnsons klematissamling är mycket osäker. SLU har beslutat att snarast flytta all verksamhet från Balsgård till Alnarp. Nu saknas helt resurser för att fortsätta bevarandet. Detta är särskilt bekymmersamt då det i samlingen finns många otroligt vackra och odlingsvärda klematissorter som riskerar att för alltid gå förlorade. Det bästa sättet att säkerställa sorternas existens är att de kontinuerligt förökas, marknadsförs och odlas i så stor utsträckning som möjligt! Kanske finns det någon plantskola som ser dessa möjligheter och är intresserad av att bygga upp en verksamhet där klematissamlingen i sig kan utgöra en attraktion?

Litteratur

- Johnson M. 1997. Släktet klematis. Magnus Johnsons Plantskola AB, Södertälje
- Johnson M. 2001. The genus Clematis. Magnus Johnsons Plantskola AB, Södertälje

Foto: Kimmo Rumpunen

Faktabladet är utarbetat inom LTJ-fakultetens Område Växtförädling och Bioteknik, SLU Alnarp, www.ltj.slu.se

Projektet är finansierat av LTJ-fakulteten, SLU Alnarp, E-planta Ekonomisk Förening, Högaböke Trädgård, Löta Trädskolor AB, Splendor Plant AB och Stiftelsen Trädgårdsodlingens Elitplantstation

Projektsvarig: Kimmo Rumpunen, forskare, Hortikulturell växtförädling, SLU Balsgård

Författare: Kimmo Rumpunen, [kimmo.rumpunen@slu.se], Område Växtförädling och Bioteknik

Övriga projektmedverkande: Gunnel Holm [info@eplanta.com], Elisabet Nilsson [elisabet.nilsson@elitplantstationen.se]

På webbplatsen <http://epsilon.slu.se> kan du hämta detta faktablad elektroniskt